

Çamlıhemşin İlçe Merkezinde Yerli Halkın Turizme İlişkin Görüşleri** (Opinions of Indigenous People Living in Çamlıhemşin on Tourism)

*Elif ÇOLAK^a , Ahmet TAYFUN^b

^a Recep Tayyip Erdoğan University, Ardeşen Tourism Faculty, Department of Tourism Management, Rize/Turkey

^b Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Ankara/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi: 30.07.2017

Kabul Tarihi: 20.10.2017

Anahtar Kelimeler

Yerli halk

Turizm planlaması

Çamlıhemşin

Öz

Yerli halkın turizme ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlar turizmden nasıl etkilendiği veya nasıl fayda sağladığına göre değişecektir. Gelişmeye ve genişlemeye devam eden bir sektör olarak turizmin özellikle geliştiği bölgenin yerli halkı ve çevresine olan etkilerine artan bir merak söz konusudur. Bu çalışmanın temel amacı, Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini saptamaktır. Çalışmada nicel araştırma türlerinden Tarama Araştırması'nın Kesitsel Tarama türü kullanılmıştır. Çalışmanın evreni Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Çalışmada verileri toplamak için Williams ve Lawson'un (2001) yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemek üzere geliştirdikleri anketten faydalanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler; yerli halkın Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnun olduğunu ancak turizmden yeterli ekonomik faydanın sağlanamadığını ve devletin yatırım ve denetleme açısından daha fazla destek vermesi gerektiğine yönelik beklentileri ortaya koymuştur.

Keywords

Local people

Tourism planning

Çamlıhemşin

Abstract

The perception and attitudes of local people towards tourism will depend on how they are affected by tourism or get the benefit. Tourism is a growing and continuing to expand. So there is a curiosity about the effects of tourism on local people and its environment. The main objective of this study is to determine the thoughts of local people in Çamlıhemşin. The cross-sectional scanning method, one of scanning methods of quantitative research methods, was used in this study. The population of the study is the local people who live in the Çamlıhemşin city center. The data collection tool is the survey that was developed by Williams and Lawson (2001) to determine the thoughts of local people about tourism. The collected data shows that local people are contented, but they think that they can not get enough economic benefits from tourism. They expect that the government has to give more support about investment and inspection.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: elfcolak3@gmail.com (E. Çolak),

**II. Rize Turizm Sempozyumunda bildiri olarak sunulan çalışmanın genişletilmiş halidir.

GİRİŞ

Günümüzde turizm, birçok ülke ekonomisinde önemli rol oynamaktadır. Turizm ekonomik olduğu kadar sosyal gelişim aracı olarak da önemli bir role sahiptir. Geliştiği bölgeye ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkileri olan turizmin bu etkileri başta yerli halk olmak üzere tüm paydaşlara olumlu yansiyabileceği gibi olumsuz da yansiyabilmektedir. Yani turizm geliştiği bölgenin yerli halkının yaşam kalitesini yükseltebileceği gibi düşürebilecektir de (Andereck vd., 2005:1056-157). Diğer taraftan bölgeye gelen ziyaretçiler yerli halkla gerçekleştirdikleri iletişim ve etkileşim sonucu; yerli halkın kültürünü, giyim tarzını, yaşam şekli ve alışkanlıklarını, fikir ve davranışlarını tüketim alışkanlıklarını ve ilişkilerini etkileyebilmektedirler (Tayfun, 2002:2). Çünkü ziyaretçiler yerli halk için farklı inanç, kültür, tutum ve alışkanlıklara sahip yabancıdır.

Yerli halkın bölgeyi ziyaret edenleri algılamaları ile birbirlerini algılamaları farklıdır (Ünlüöner ve Tayfun, 2003:138). Gelişmeye ve genişlemeye devam eden bir sektör olarak turizmin özellikle geliştiği bölgenin yerli halkı ve çevresine olan etkilerine artan bir merak söz konusudur. Turizmin yerli halk üzerindeki etkileri ya da başka bir deyişle yerli halkın turizmden nasıl etkilendiği veya fayda elde ettiği sorusunun cevabı ise yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarını belirlemektedir. Turizmin yerli halk üzerinde oluşturduğu etkiyi değerlendirmek ve anlamak turizmin uzun dönemde başarısını (Diedrich ve García-Buades, 2009:512) ve sürdürülebilirliği sağlamak (Tosun ve Timothy, 2003:5) ve daha iyi bir destinasyon yönetimi gerçekleştirmek açısından önemlidir (Cantalops, 2012:2). Destinasyonda turizm başarı ve sürdürülebilirliği yerli halkın aktif desteği ile sağlanabilecektir (Gürsoy vd., 2010:382). Endüstriden elde edilen deneyimler yerli halkın işbirliği, desteği ve katılımı olmadan turizmin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının oldukça zor olduğunu ortaya koymaktadır. (Sarıkaya vd., 2016:57). Ayrıca yerli halk bölgelerinde gerçekleştirilen turizmle ilgili faaliyetlerden en çok ve direkt etkilenen konumdur dolayısıyla yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarına dikkat edilmesi ve önemsenmesi gerekmektedir (Weaver ve Lawton, 2013:166).

Araştırmacılar 1960'larda turizmin ekonomik ve olumlu etkileri üzerinde, 1970'lerde turizmin negatif sosyo kültürel etkileri üzerinde ve 1980 ile 1990'larda sürdürülebilir turizm adıyla turizmin negatif ve pozitif etkilerinin birlikte değerlendirildiği daha dengeli bir turizm çeşidi üzerinde durmuşlardır (Tatoğlu vd.,2000:746). Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü sürdürülebilir turizmi; "*...ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplumun ihtiyaçları doğrultusunda bugün ve gelecekte ortaya çıkabilecek ekonomik, sosyal ve çevresel tüm etkilerin dikkate alındığı bir turizm çeşidi...*" olarak tanımlamamaktadır (UNEP ve WTO, 2005:12). Tanımda destinasyon paydaşlarının tamamının ihtiyaçlarına değiniliyor olması önemlidir. Bir destinasyonda paydaşların anlayışı ve desteği olmadan sürdürülebilir turizm gelişimi neredeyse mümkün değildir (Frauman ve Banks, 2011:129). Destinasyonun önemli paydaşlarından biri olarak yerli halkın turizme bakış açısı bu bağlamda daha da bağlayıcı hale gelmektedir. Yerli halkın turizm algısının şekli ve bu algı şeklinin bölge turizmi etkisi birçok araştırmacı tarafından çalışılmıştır (Belise ve Hoy, 1980; Allen vd., 1988; Ap, 1992; Besculides vd., 2002; Horn ve Simmons, 2002; Harrill, 2004; Tosun, 2004; Andereck vd., 2005; Andriotis, 2005; Gnanapala ve Karunathilaka, 2016). Bunun temel sebebi ise yerli halkın turizmle ilgili olumsuz tutum ve davranışlarının olması destinasyon turizminin başarısını ve sürdürülebilirliği olumsuz yönde etkilemesidir (Var vd., 1977; Belise ve Hoy, 1980; Ap, 1992; Patula, 1996; Sırakaya vd., 2002; Harrill, 2004; Sharma ve Dyer, 2012). Literatürde ayrıca yerli halkın

turizme yönelik görüşlerinin destinasyonun yaşam dönemine göre değişiklik gösterebileceği yine aynı destinasyonda farklı turizm türlerine olan tutum ve algının farklılık gösterebileceğine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Ancak bu çalışmada; çalışma alanında bulunan yerli halkın genel olarak turizme ilişkin görüşlerinin saptanması hedeflenmiştir.

Turizm bölge ziyaretine dayanan bir faaliyet olarak yerli halktan izole var olamayacaktır, bu sebeple herhangi birinde var olan bir değişim diğerini de etkilediği turizm ve yerli halk birlikte ele alınmalıdır (Beeton, 2006:16). Doxey (1975) geliştirdiği “*kızgınlık modeli*’nde” bir destinasyonda turizmin “*hoşnutluk, ilgisizlik, kızgınlık, karşıtlık*” şeklinde dört evreden geçtiğini savunmuştur. Daha sonra model Long vd. (1990) tarafından geliştirilmiş ve yazarlar; yerli halkın destinasyonda turizm gelişiminin ilk dönemlerinde olumlu tutum benimserken ilerleyen evrelerde kademeli olarak yerli halkın tutumunun olumsuz bir hal aldığı ileri sürmüşlerdir. Butler’ın (1980) geliştirdiği “*yaşam dönemi modeli*’nde” ise; bir destinasyonda turizm geliştikçe yerli halkın ziyaretçilere olan olumlu tutumlarının azalmasının beklendiğini savunulmuştur ve modelde yaşam dönemleri; “*patlama, içerme, gelişme, pekişme, durgunluk, düşme/yeniden canlanma*” şeklinde sınıflandırılmıştır. Akis vd. (1996) çalışmalarında turistlerle daha fazla iletişim içerisinde olan yerli halkın turizme karşı olumlu tutum geliştirme eğiliminde olduğunu belirtmişlerdir. Wall (1996) çalışmasında, yerli halkın turizme karşı tutumlarının turizm merkezine olan uzaklığa göre ve endüstriye aşinalık düzeyine göre değişiklik göstereceğini belirtmiştir. Besculides vd. (2002) çalışmalarında, bölgeye olan bağlılık, bölgede ikame süresi ve turizme olan ekonomik bağımlılık gibi sosyal ve ekonomik faktörler yerli halkın turizme yönelik algı ve tutumlarını etkileyebildiğini belirtmişlerdir. Horn ve Simmons (2002) çalışmalarında, yerli halkın destinasyonda gelişen turizme kontrol etkisinin olmadığını hissetmesinin turizme karşı olumsuz tutum geliştirmesine neden olduğunu ancak yerli halkın turiste oranla daha kalabalık olması durumunda turizm yerli halk kontrolünde algılanacağını ve dolayısıyla bu durumda olumlu tutum geliştirileceğini belirtmişlerdir. Yazarlar ayrıca destinasyonda hızlı bir değişim durumu söz konusu ise turizme yönelik algının genelde olumsuz olacağını belirtmişlerdir. Gnanapala ve Karunathilaka (2016) çalışmalarında, turizm özellikle yerli halkın turizm gelişim faaliyetlerine yüksek katılım gösterdiği destinasyonlarda, ekonomik, çevresel, sosyal, ve kültürel açıdan değişikliklere neden olduğunu belirtmişlerdir. Moyle vd. (2010) çalışmalarında özellikle yerli halkta turizme olan ekonomik bağımlılık yüksek ise; Chazapi vd. (2006) turizmden elde edilen ekonomik fayda yüksek ise turizme olumlu tutum benimsendiğini belirtmişlerdir. Castillo Canalejo vd. (2016) çalışmalarında turist ve yerli halk arasındaki ilişki yerli halkın turizme karşı benimsediği tutumu etkileyen bir diğer faktördür diyerek; yerli halk, turist ve turizmle olan ilişkisinde olumlu bir denge kurabilirse turizm gelişimi konusunda daha olumlu bir tutum içerisinde olacaktır sonucuna ulaşmışlardır. Brida vd. (2011) çalışmalarında, yerli halkın turizme ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlarda homojen gruplar oluşturmadığını; turizmden elde edilen faydanın katlanılan maliyetten büyük olduğu durumlarda algı ve tutumların olumlu olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Mason ve Cheyne (2000) ile Weaver ve Lawton (2001) gibi bazı araştırmacılar çalışmalarında demografik özelliklerin turizme karşı benimsenen tutumları etkilediğine yönelik bulgular elde ederken, Liu ve Var (1986) ile Perdue vd. (1987) gibi bazı araştırmacılar ise çalışmalarında demografik özelliklerin turizme karşı benimsenen tutumda önemli bir farklılık oluşturmadığına dair bulgular elde etmişlerdir.

Bahsi geçen çalışmalardan ötürü yerli halkın turizmle ilgili algılarını ve turizme karşı benimsedikleri tutumları etkileyen faktörleri; turizme ekonomik bağımlılık, turizme doğrudan katılım, bölgede ikame süresi, turizm merkezine olan uzaklık, bölgeye bağlılık düzeyi, yerli halk ve turist etkileşim sıklığı ile iletişim şekli, bölgede turizmden kaynaklı değişim hızı, yerli halkın bölge turizmine kontrol şansı, demografik özellikler ve destinasyon yaşam dönemi olarak sıralamak mümkündür.

Yerli halk turizmi, sosyal değişim açısından yani sağlanan hizmetler karşılığında beklenen fayda ve gerçekleşen maliyet arasındaki denge ile değerlendirmektedir (Ap, 1992:670). Yerli halk, bölgelerinde turizmin olumlu ya da olumsuz etkilerinin farkında olmakta ve ardından fayda maliyet analizi sonucu turizme karşı algı ve tutum geliştirmektedir (Andriotis ve Vaughan, 2003:172). Doğru bir turizm planı ile yerli halkın öncelikle bölgede yürütülen turizm faaliyetlerini anlaması ve akabinde bu faaliyetlere dâhil olması turizmin pozitif etkilerini güçlendirecek ve negatif etkilerin minimize edilmesine yardımcı olacaktır (Tayfun ve Kılıçlar, 2004:3). Yerli halk turizmin ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel etkilerinin sağladığı faydaların zararlarından yüksek olduğuna ikna olduğu durumda turizme destek verecek ve hatta turizme dâhil olacaktır (Getz, 1994:175). Eğer yerli halkın niçin turizmi desteklediği ya da turizme karşı çıktığı bilinirse, olumsuz sosyal etkiler azaltılarak yerli halkın turizmden elde ettiği fayda alanları desteklenebilecektir. Böylece ev sahibi toplumun destinasyondaki turizm etkilerinden kaynaklı yaşam kalitesi artırılabilir ya da en azından muhafaza edilebilecektir (Williams ve Lawson, 2001:271). Toplumun yerli değerlerinin entegre edilmediği ve yerli halkın katılımının sağlanmadığı bir turizm gelişimi yine yerli halka ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel zararlar verebilecektir (Chili, 2015:153). Yerli halkın destinasyondaki turizme destek tutumları ve algıları o destinasyondaki turizmin geleceği için çok önemlidir. Aksi takdirde destinasyonda yeni turistik yatırımların yapılması ve işletilmesinde birçok sıkıntı yaşanması muhtemeldir (Erotokritakis ve Andriotis, 2006:2).

AMAÇ

Bir bölgede turizm gelişiminin amacı; faydaları mümkün olan en üst seviyeye çıkararak, olumsuz etkileri en düşük seviyeye indirmektir. Destinasyon için yapılan turizm gelişim planları paydaşların tamamının beklenti ve ihtiyaçlarını karşılar özellikte olmalıdır. Destinasyonun en önemli paydaşlarından birisi olan yerli halkın bölgede gerçekleşen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşleri turizm planların yapılmasında en önemli verilerden bir tanesidir. Keza daha önce belirtildiği üzere yerli halkın desteğinin alınmadığı bir turizmin başarılı ve sürdürülebilir olması çok söz konusu değildir. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı Çamlıhemşin ilçe merkezinde yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemektir. Çalışma alanı olarak seçilen Çamlıhemşin, sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerlerle Karadeniz Bölgesi'nin en karakteristik özelliklerini taşıyan, Rize'nin turizm potansiyeli en yüksek ilçelerindedir. Çamlıhemşin ilçesinin büyük bir kısmını korunan alanlar oluşturmaktadır. Çamlıhemşin'in turistik değerleri; Kaçkar Dağları Milli Parkı, Ayder Yaylası ve Turizm Merkezi, yayla kültürünü yaşatan el değmemiş yaylalar, şelaleler, flora, fauna, Zil Kalesi, tarihi taş köprüler ve konaklar şeklinde sıralanabilir. Ayrıca ilçe; yöresel mutfak kültürü, yöresel halk dansları ve müzikleri, geleneksel el sanatları ve örf ve adetleriyle kendine has özelliklerini korumaktadır. Çamlıhemşin'de dağ ve doğa yürüyüşü (trekking), yayla turizmi, dağcılık, bitki inceleme, kuş gözlemciliği, akarsu turizmi (rafting- kanoculuk), dağ ve kış sporları (kayak-heliski), jeep safari, foto safari, bisiklet turizmi, kamp ve karavan turizmi, sportif olta balıkçılığı gibi birçok alternatif turizm faaliyeti

gerçekleştirilebilmektedir. İlçe; Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 projeksiyonunda "Yayla Koridoru" olarak belirlenen gelişim koridoru içerisinde yer almaktadır. Bu kapsamda ilçede turizmin çeşitlendirilmesi için; kamp, kayak, mağaracılık, yamaç paraşütü, rafting, binicilik, balon, balık avlama, foto safari ve bungee jumping gibi macera sporlarına yönelik planlı çalışmalar yapılması adına çalışmalar yürütülmektedir.

YÖNTEM

Çalışmada bir konuya ilişkin katılımcı görüşlerini belirlemeye olanak tanıyan betimleyici araştırma yöntemlerinden birisi olan Tarama Araştırması'nın Kesitsel Tarama türü kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı Çamlıhemşin'de yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Araştırma Problemi; Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan yerli halkın turizme ilişkin görüşleri nasıldır?

Çalışmanın evrenini Çamlıhemşin ilçe merkezinde yaşayan yerli halk oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem belirlemede olasılıklı örneklem belirleme yöntemlerinden basit tesadüfi örneklem belirleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada $\alpha=0,05$ birinci tip hata seviyesinde, %90 güven aralığında çalışılmıştır. Buna göre çalışmanın evreni 1594 (TÜİK, 2016) örnekleme ise 94 kişidir. Çalışma alanında 120 katılımcının anketi cevaplaması sağlanmıştır. Cevaplanan anketlerin 6 tanesi elenerek 114 anket istatistiki analize dâhil edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı($n=114$)

Demografik Değişkenler	Değişken Grupları	(f)	%
Cinsiyet	Kadın	56	49,1
	Erkek	58	50,9
Yaş	18 – 25	26	22,8
	26 – 35	29	25,4
	36 – 45	29	25,4
	46 ve üzeri	30	26,3
Eğitim	İlköğretim	26	22,8
	Lise	41	36,0
	Yüksekokul	21	18,4
	Fakülte	26	22,8

Tablo 1'de görüldüğü üzere katılımcıların cinsiyet dağılımı %49,1 kadın ve %50,9 erkek şeklindedir. Katılımcıların yaş aralıkları incelendiğinde 26-35 yaş arası %25,4 ve 36-45 yaş arası %25,4 ile toplam katılımcıların yarısını oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeyleri ile ilgili verilere göre; yüksekokul %18,4 ve %22,8 fakülte olmak üzere toplamda %41,2'sinin yükseköğrenim mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Çamlıhemşin'de ikame sürelerine göre dağılımı ($n=114$)

Süre	(f)	%
10 yıldan az	29	25,4
11-20 yıl	25	21,9
20 yıldan fazla	60	52,6

Tablo 2 katılımcıların Çamlıhemşin ilçesindeki ikame sürelerini göstermektedir. Buna göre katılımcıların %25,4'ü on yıldan az ve %52,6'sı yirmi yıldan fazla süredir Çamlıhemşin'de ikamet ettiklerini belirtmişlerdir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Verileri elde etmek üzere Williams ve Lawson'un (2001) yerli halkın turizme ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yaptıkları çalışmaları için geliştirdikleri anketten yararlanılmıştır. Anket bölge özelliklerine hâkim turizm akademisyenleri tarafından bölgenin özelliklerine ve

çalışmanın amacına göre revize edilerek son haline getirilmiştir. Bu bağlamda anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümünde katılımcılarla ilgili demografik veriler ve katılımcıların Çamlıhemşin’de ikame süreleri yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Çamlıhemşin’de gerçekleştirilen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek üzere on altı yargı cümlesi bulunmaktadır. Katılımcıların belirlenen on altı yargı cümlesine katılım düzeyi beşli likert ölçeği kullanılarak derecelendirilmiştir. Çalışmada öncelikle ön test uygulamasına gidilerek güvenilirlik analizi yapılmıştır. 30 anket üzerinden gerçekleştirilen analizde Cronbach’s Alpha değeri $\alpha=0,75$ olarak bulunmuştur.

Çalışmada öncelikle katılımcıların demografik özellikleri ve bölgedeki ikame süreleri yüzde ve frekans dağılımları alınarak verilmiştir. Daha sonra yerli halkın Çamlıhemşin’de gerçekleştirilen turizm faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin yüzde ve frekans dağılımların ve ortalama ve standart sapmaları hesaplanarak sunulmuştur. Son olarak çalışmada, yerli halkın Çamlıhemşin’de gerçekleşen turizme ilişkin görüşlerinin demografik özelliklerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği Bağımsız Örneklemeler için T Testi ve tek faktörlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Tablo 3. Yerli halkın Çamlıhemşin Turizmine İlişkin Görüşleri ($n=114$)

Yargılar	Hiç Katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kısmen Katılmıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Tamamen Katılıyorum (%)	$\bar{x}$	s.s.
Çamlıhemşin’de turizm endüstrisinin varlığından memnunum.	15,8	15,8	21,1	31,6	15,8	3,16	1,314
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerli ekonomisine katkı sağlamaktadır.	3,5	5,3	14,9	42,1	34,2	2,54	1,371
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır.	5,3	17,5	31,6	27,2	18,4	3,56	1,255
Turizm endüstrisi yerli halkın yaşam kalitesini artırmaktadır.	7	17,5	31,6	31,6	12,3	2,54	1,371
Turizm endüstrisinin mevcut durumu Çamlıhemşin 'de iş olanaklarının artmasını sağlamıştır.	0,9	3,5	21,1	50,9	23,7	3,93	0,817
Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir.	3,5	7	28,9	37,7	22,8	3,69	1,014
Çamlıhemşin 'in turistlere yönelik tanıtımlardaki imajından memnunum.	13,2	14,9	30,7	26,3	14,9	3,15	1,235
Çamlıhemşin 'e gelen turist sayısının giderek artmasını isterim.	12,3	19,3	21,1	14,9	32,5	3,36	1,421
Turistler olmasaydı Çamlıhemşin oldukça sıkıcı bir yer olurdu.	30,7	21,1	24,6	10,5	13,2	2,54	1,371
Turizm endüstrisi, yerli halkın Çamlıhemşin ile iftihar etmelerini sağlamaktadır.	4,4	14	28,1	40,4	13,2	3,44	1,031
Turizm Çamlıhemşin 'de kültürel aktivitelerin gelişmesini desteklemektedir.	7	14,9	22,8	40,4	14,9	3,41	1,127
Çamlıhemşin 'deki turizm endüstrisi yerli halk için de sosyo-kültürel fırsatlar sunmaktadır.	5,3	10,5	31,6	33,3	19,3	3,51	1,083
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	30,7	23,7	24,6	13,2	7,9	4,17	1,083
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	19,3	20,2	28,9	16,7	14,9	3,56	1,255
Çamlıhemşin 'deki altyapı faaliyetleri turizm sayesinde gelişme göstermektedir.	16,7	14,9	29,8	22,8	15,8	3,06	1,299
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir.	3,5	6,1	17,5	21,9	50,9	4,11	1,116
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir.	3,5	9,6	17,5	29,8	39,5	3,92	1,130
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	1,8	4,4	22,8	17,5	53,5	2,54	1,371
Çamlıhemşin 'de gerçekleştirilen turizm faaliyetleri gürültü kirliliğine neden	5,3	19,3	20,2	24,6	30,7	4,17	1,038

Yargılar	Hiç Katılmıyorum (%)	Katılmıyorum (%)	Kısmen Katılmıyorum (%)	Katılıyorum (%)	Tamamen Katılıyorum (%)	$\bar{x}$	s.s.
olmaktadır.							
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir.	4,4	4,4	15,8	28,9	46,5	4,09	1,094
Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	1,8	8,8	19,3	29,8	40,4	3,98	1,056
Turizm Çamlıhemşin 'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	26,3	32,5	20,2	12,3	8,8	2,45	1,249
Turistlerle kurulan etkileşim yerli halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	9,6	8,8	21,1	51,8	8,8	3,41	1,087
Çamlıhemşin 'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	22,8	43	15,8	11,4	7	2,37	1,162
Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	3,5	9,6	17,5	27,2	42,1	3,95	1,143
Turizm yüzünden, kendimi bazen bölgede yabancı gibi hissediyorum.	28,9	28,9	14,9	12,3	14,9	2,55	1,409

Yerli halkın turizme ilişkin görüşlerinin belirtildiği Tablo 3'te "Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır." ($\square=4,17$), "Çamlıhemşin 'de gerçekleştirilen turizm faaliyetleri gürültü kirliliğine neden olmaktadır." ($\square=4,17$), "Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir." ($\square=4,11$), "Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir." ($\square=4,09$), "Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır." ($\square=3,98$), "Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar." ($\square=3,95$), "Turizm endüstrisinin mevcut durumu Çamlıhemşin 'de iş olanaklarının artmasını sağlamıştır." ($\square=3,93$), "Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir". ($\square=3,92$), "Turistleri Çamlıhemşin'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir." ($\square=3,69$), "Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim." ($\square=3,56$), "Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır." ($\square=3,56$), "Çamlıhemşin 'deki turizm endüstrisi yerli halk için de sosyo-kültürel fırsatlar sunmaktadır. ($\square=3,51$) yargılarına katılım yüksektir.

Tablo 4. Yerli Halkın Çamlıhemşin Turizmine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması Bağımsız Örneklem İçin T Testi Sonuçları

Yargılar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisinin varlığından memnunum	Erkek	56	3,09	1,311	-,546	,586
	Kadın	58	3,22	1,325		
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerel ekonomisine katkı sağlamaktadır.	Erkek	56	4,04	,953	,550	,584
	Kadın	58	3,93	1,074		
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır.	Erkek	56	3,43	1,110	,638	,525
	Kadın	58	3,29	1,155		
Turizm endüstrisi yerli halkın yaşam kalitesini artırmaktadır.	Erkek	56	3,50	1,176	2,477	,015
	Kadın	58	3,00	,973		
Turistleri Çamlıhemşin'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir.	Erkek	56	3,61	,947	-,887	,377
	Kadın	58	3,78	1,077		
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	Erkek	56	2,43	1,319	-,082	,934
	Kadın	58	2,45	1,231		
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	Erkek	56	2,95	1,367	,549	,584
	Kadın	58	2,81	1,277		
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir.	Erkek	56	4,20	1,034	,856	,394
	Kadın	58	4,02	1,192		
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir.	Erkek	56	4,09	1,066	1,572	,119
	Kadın	58	3,76	1,174		
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	Erkek	56	4,20	1,102	,299	,765

Yargılar	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s.s.	t	P
	Kadın	58	4,14	,981		
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir.	Erkek	56	4,13	1,176	,356	,722
	Kadın	58	4,05	1,016		
Turizm Çamlıhemşin'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	Erkek	56	3,84	1,141	1,429	,156
	Kadın	58	4,12	,957		
Turizm Çamlıhemşin'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	Erkek	56	2,43	1,291	-,157	,875
	Kadın	58	2,47	1,217		
Turistlerle kurulan etkileşim yerel halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	Erkek	56	3,39	1,171	-,187	,852
	Kadın	58	3,43	1,011		
Çamlıhemşin'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	Erkek	56	2,23	1,191	1,233	-,220
	Kadın	58	2,50	1,128		
Turistler yerel halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	Erkek	56	3,80	1,197	1,324	-,188
	Kadın	58	4,09	1,081		

Bağımsız örneklem için T Testi sonuçlarına göre, yerli halkın Çamlıhemşin'de gerçekleşen turizme ilişkin çalışmada kullanılan on altı yargı cümlesinin hiçbirine ilişkin görüşleri cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı bir fark göstermemiştir.

Tablo 5. Yerli Halkın Çamlıhemşin Turizmine İlişkin Görüşlerinin Yaşa Göre Karşılaştırılması Bağımsız Örneklem için Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

Yargılar	Yaş	n	$\bar{x}$	s.s.	F	Sig.
Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnunum.	18-25	26	3,15	1,488	0,214	0,886
	26-35	29	3,31	1,072		
	36-45	29	3,03	1,149		
	46 ve üzeri	30	3,13	1,548		
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerli ekonomisine katkı sağlamaktadır.	18-25	26	3,88	1,177	0,33	0,804
	26-35	29	4,14	0,789		
	36-45	29	3,93	0,961		
	46 ve üzeri	30	3,97	1,129		
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır.	18-25	26	3,27	1,116	0,592	0,621
	26-35	29	3,52	0,911		
	36-45	29	3,17	1,256		
	46 ve üzeri	30	3,47	1,224		
Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir	18-25	26	3,69	0,884	0,174	0,914
	26-35	29	3,69	0,93		
	36-45	29	3,79	1,082		
	46 ve üzeri	30	3,6	1,163		
Çamlıhemşin 'in turistlere yönelik tanıtımlardaki imajından memnunum.	18-25	26	3,35	1,263	0,286	0,835
	26-35	29	3,1	1,175		
	36-45	29	3,1	1,291		
	46 ve üzeri	30	3,07	1,258		
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	18-25	26	2,46	1,334	2,865	0,04
	26-35	29	2,1	1,145		
	36-45	29	2,21	1,264		
	46 ve üzeri	30	2,97	1,217		
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	18-25	26	3,08	1,412	2,372	0,074
	26-35	29	2,55	1,183		
	36-45	29	2,59	1,323		

Yargılar	Yaş	n	$\bar{x}$	s.s.	F	Sig.
	46 ve üzeri	30	3,3	1,264		
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir	18-25	26	4	1,095	1,269	0,289
	26-35	29	4,34	1,01		
	36-45	29	4,24	1,023		
	46 ve üzeri	30	3,83	1,289		
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir	18-25	26	3,85	1,156	1,055	0,371
	26-35	29	3,79	0,978		
	36-45	29	4,24	0,988		
	46 ve üzeri	30	3,8	1,349		
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	18-25	26	4	1,095	0,949	0,42
	26-35	29	4,41	0,825		
	36-45	29	4,21	0,978		
	46 ve üzeri	30	4,03	1,217		
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir.	18-25	26	4,04	0,999	1,32	0,272
	26-35	29	4,41	0,628		
	36-45	29	4,03	1,18		
	46 ve üzeri	30	3,87	1,383		
Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	18-25	26	3,62	0,898	8,356	0
	26-35	29	4,28	0,702		
	36-45	29	4,55	0,783		
	46 ve üzeri	30	3,47	1,332		
Turizm Çamlıhemşin 'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	18-25	26	2,23	1,306	0,405	0,749
	26-35	29	2,52	1,09		
	36-45	29	2,59	1,24		
	46 ve üzeri	30	2,43	1,382		
Turistlerle kurulan etkileşim yerli halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	18-25	26	2,92	1,23	4,102	0,008
	26-35	29	3,83	0,805		
	36-45	29	3,62	0,862		
	46 ve üzeri	30	3,23	1,223		
Çamlıhemşin 'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	18-25	26	2,54	1,303	1,375	0,254
	26-35	29	2,17	0,928		
	36-45	29	2,14	0,953		
	46 ve üzeri	30	2,63	1,377		
Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	18-25	26	3,65	1,263	2,294	0,082
	26-35	29	3,76	1,185		
	36-45	29	4,38	1,049		
	46 ve üzeri	30	3,97	0,999		

Tablo 5'te görüldüğü üzere; “Çamlıhemşin'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır” yargısına ilişkin görüşler ile “turizm Çamlıhemşin'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır” yargısına ilişkin görüşler ve “turistlerle kurulan etkileşim yerel halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar” yargısına ilişkin görüşler yaşa göre anlamlı bir fark göstermektedir. Tabloda verilen cevapların aritmetik ortalaması incelendiğinde ise Çamlıhemşin'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri

oldukça azdır yargısı ile ilgili, 46 yaş üzeri grup daha pozitif görüşlere sahiptir. Yine tablo 26-45 yaş arası grubun turizmin yaşam maliyetlerini yükselttiğine daha yüksek oranla katılmaktadır. Turistlerle kurulan etkileşim yerel halkın başka kültürlerle karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar yargısı en çok 26-35 yaş arasında kabul görürken; en düşük katılım 25 yaş altı kişilerde olmuştur.

Tablo 6. Yerli Halkın Çamlıhemşin Turizmine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması Bağımsız Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

Yargılar	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	s.s.	F	Sig.
Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnunum.	İlköğretim	26	2,81	1,327	1,353	,261
	Lise	41	3,07	1,439		
	Yüksekokul	21	3,48	1,167		
	Fakülte	26	3,38	1,169		
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerli ekonomisine katkı sağlamaktadır	İlköğretim	26	4,04	,824	2,521	,062
	Lise	41	3,66	1,315		
	Yüksekokul	21	4,29	,845		
	Fakülte	26	4,19	,567		
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır	İlköğretim	26	3,62	1,023	,767	,515
	Lise	41	3,24	1,261		
	Yüksekokul	21	3,19	1,030		
	Fakülte	26	3,42	1,102		
Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir	İlköğretim	26	3,58	1,172	,714	,546
	Lise	41	3,88	,927		
	Yüksekokul	21	3,62	,973		
	Fakülte	26	3,58	1,027		
Çamlıhemşin 'in turistlere yönelik tanıtımlardaki imajından memnunum.	İlköğretim	26	3,12	1,143	,011	,998
	Lise	41	3,17	1,498		
	Yüksekokul	21	3,14	1,014		
	Fakülte	26	3,15	1,084		
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	İlköğretim	26	2,81	1,132	2,389	,073
	Lise	41	2,56	1,534		
	Yüksekokul	21	2,38	1,284		
	Fakülte	26	1,92	,688		
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	İlköğretim	26	3,19	1,167	2,690	,050
	Lise	41	3,05	1,448		
	Yüksekokul	21	2,90	1,338		
	Fakülte	26	2,27	1,079		
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir.	İlköğretim	26	3,85	1,434	4,477	,005
	Lise	41	3,78	1,107		
	Yüksekokul	21	4,67	,730		
	Fakülte	26	4,42	,758		
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir.	İlköğretim	26	3,92	1,129	,820	,485
	Lise	41	3,73	1,225		
	Yüksekokul	21	4,19	,873		
	Fakülte	26	4,00	1,166		
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	İlköğretim	26	4,35	,936	4,332	,006
	Lise	41	3,73	1,184		
	Yüksekokul	21	4,57	,746		
	Fakülte	26	4,35	,892		

Yargılar	Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	s.s.	F	Sig.
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir.	İlköğretim	26	3,88	1,211	2,701	,049
	Lise	41	3,83	1,283		
	Yüksekokul	21	4,48	,814		
	Fakülte	26	4,38	,637		
Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	İlköğretim	26	3,77	1,142	,934	,427
	Lise	41	3,90	1,158		
	Yüksekokul	21	4,14	,964		
	Fakülte	26	4,19	,849		
Turizm Çamlıhemşin 'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	İlköğretim	26	2,38	1,267	,659	,579
	Lise	41	2,54	1,343		
	Yüksekokul	21	2,14	1,108		
	Fakülte	26	2,62	1,203		
Turistlerle kurulan etkileşim yerli halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	İlköğretim	26	3,23	,992	4,650	,004
	Lise	41	3,05	1,224		
	Yüksekokul	21	3,95	1,071		
	Fakülte	26	3,73	,667		
Çamlıhemşin 'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	İlköğretim	26	2,81	1,297	3,256	,024
	Lise	41	2,46	1,185		
	Yüksekokul	21	1,81	,814		
	Fakülte	26	2,23	1,070		
Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	İlköğretim	26	3,96	1,076	,200	,896
	Lise	41	3,85	1,152		
	Yüksekokul	21	3,95	1,161		
	Fakülte	26	4,08	1,230		

“Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim” yargısı, “Çamlıhemşin'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir” yargısı, “Çamlıhemşin'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır” yargısı, “turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir” yargısı ile “turistlerle kurulan etkileşim yerel halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar” yargısı ve “Çamlıhemşin'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum” yargısına ilişkin görüşler eğitim durumuna göre anlamlı bir fark göstermektedir. Aritmetik ortalamalara göre turizm faaliyetleri ile ilgili denetlemeyi devletin yapması gerektiği yargısına, turizmin bölgede trafik ve park problemlerine neden olduğu yargısına ve turizmin kültürlerarası hoşgörü geliştirdiği yargısına en yüksek katılım yüksekokul mezunlarına aittir. Bölgeye gelen turistlerle en az iletişime geçmek isteyen eğitim düzeyi grubu ise, ilköğretim mezunları olmuştur.

Tablo 7. Yerli Halkın Çamlıhemşin Turizmine İlişkin Görüşlerinin Bölgede İkamet Süresine Göre Karşılaştırılması Bağımsız Örneklemeler için Tek Faktörlü Varyans Analizi Sonuçları

Yargılar	İkamet Süreleri	n	$\bar{x}$	S.S.	F	Sig.
Çamlıhemşin'de turizm endüstrisinin varlığından memnunum.	10 yıldan az	29	3,41	1,086	1,289	,280
	10-20 yıl	25	2,84	1,405		
	20 yıldan fazla	60	3,17	1,368		
Turizm endüstrisi Çamlıhemşin yerli ekonomisine katkı sağlamaktadır.	10 yıldan az	29	4,03	,731	,515	,599
	10-20 yıl	25	3,80	1,323		
	20 yıldan fazla	60	4,03	,991		

Yargılar	İkamet Süreleri	n	$\bar{x}$	S.S.	F	Sig.
Turizm Çamlıhemşin 'deki turizm işletmelerinin hizmet kalitesinin gelişmesini sağlamaktadır.	10 yıldan az	29	3,62	1,049	1,277	,283
	10-20 yıl	25	3,40	1,155		
	20 yıldan fazla	60	3,22	1,151		
Turistleri Çamlıhemşin 'e çekmek için yapılan tanıtımlar faydalı yatırımlar olarak değerlendirilebilir.	10 yıldan az	29	3,83	,805	,376	,687
	10-20 yıl	25	3,60	1,000		
	20 yıldan fazla	60	3,67	1,115		
Çamlıhemşin 'in turistlere yönelik tanıtımlardaki imajından memnunum.	10 yıldan az	29	3,41	1,053	2,295	,106
	10-20 yıl	25	3,40	1,190		
	20 yıldan fazla	60	2,92	1,306		
Çamlıhemşin 'de turizmin doğal çevre üzerine zararlı etkileri oldukça azdır.	10 yıldan az	29	2,17	1,136	1,947	,147
	10-20 yıl	25	2,84	1,463		
	20 yıldan fazla	60	2,40	1,224		
Turizm endüstrisindeki ücret ve çalışma koşullarından dolayı bu sektörde çalışmak isterim.	10 yıldan az	29	2,52	1,326	1,530	,221
	10-20 yıl	25	3,08	1,441		
	20 yıldan fazla	60	2,97	1,248		
Çamlıhemşin 'deki turizm faaliyetleri devlet tarafından daha fazla denetlenmelidir.	10 yıldan az	29	4,28	,882	1,645	,198
	10-20 yıl	25	3,76	1,200		
	20 yıldan fazla	60	4,17	1,167		
Çamlıhemşin 'de devletin turizm alanındaki yatırımlarının daha fazla olması gerekmektedir.	10 yıldan az	29	3,72	1,032	1,320	,271
	10-20 yıl	25	3,76	1,052		
	20 yıldan fazla	60	4,08	1,197		
Çamlıhemşin 'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır.	10 yıldan az	29	4,48	,785	5,016	,008
	10-20 yıl	25	3,64	1,114		
	20 yıldan fazla	60	4,23	1,047		
Turizm nedeniyle inşa edilen binalar Çamlıhemşin 'in görünümünü olumsuz yönde etkilemektedir	10 yıldan az	29	4,17	,805	,586	,558
	10-20 yıl	25	3,88	1,201		
	20 yıldan fazla	60	4,13	1,171		
Turizm Çamlıhemşin 'de yaşam maliyetlerini arttırmıştır.	10 yıldan az	29	4,17	1,037	1,256	,289
	10-20 yıl	25	3,72	,980		
	20 yıldan fazla	60	4,00	1,089		
Turizm Çamlıhemşin 'de suç oranının artmasına neden olmaktadır.	10 yıldan az	29	2,69	1,257	1,370	,258
	10-20 yıl	25	2,60	1,354		
	20 yıldan fazla	60	2,27	1,191		
Turistlerle kurulan etkileşim yerli halkın başka kültürlere karşı daha hoşgörülü olmasını sağlar.	10 yıldan az	29	3,59	,825	1,056	,351
	10-20 yıl	25	3,16	1,143		
	20 yıldan fazla	60	3,43	1,170		
Çamlıhemşin 'e gelen yabancı turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum.	10 yıldan az	29	2,38	1,293	,724	,487
	10-20 yıl	25	2,60	1,258		
	20 yıldan fazla	60	2,27	1,056		
Turistler yerli halka karşı saygılı davranmalıdırlar.	10 yıldan az	29	3,83	1,338	1,192	,307
	10-20 yıl	25	3,72	1,308		
	20 yıldan fazla	60	4,10	,951		

Tablo 7'ye göre on altı yargıdan sadece,“Çamlıhemşin'de turizm endüstrisi trafik ve park problemlerine neden olmaktadır” yargısına ilişkin görüşler bölgede ikametgâh süresine göre anlamlı bir fark göstermektedir. Bu yargıya verilen cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde ise; en yüksek Çamlıhemşin'de 10 yıldan az süredir yaşayanların turizmin bölgede trafik ve park problemlerine neden olduğunu düşündüğü görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerli halkın turizme ilişkin sahip olduğu algı ve tutumlar turizmden nasıl etkilendiği veya nasıl fayda sağladığına göre değişecektir. Yerli halk turizmden elde ettiği faydanın turizm sebebiyle katlanmak zorunda olduğu maliyetten büyük olduğuna inanırsa turizme karşı olumlu tutum geliştirecektir. Yerli halkın turizme karşı geliştirdiği olumlu tutum ise yerli halk tarafından çevrelenen ya da yerli halka entegre olan ziyaretçilerin destinasyonda elde ettiği deneyimin iyi olmasını sağlayacaktır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar Çamlıhemşin'de yerli halkın turizm endüstrisinden genel olarak memnun olduğu yönündedir ve turist sayısının giderek artmasına da olumlu yaklaşılmaktadır. Çalışma sonuçlarına göre; yerli halk turizm endüstrisinde çalışmak istediğini, endüstrinin altyapıyı desteklediğini söylemiş ancak yeterli ekonomik faydanın sağlanamadığını belirtmiştir. Hatta mevcut turizm yapılanmasının bölgede yaşam maliyetlerini yükselttiği belirtilen bir diğer önemli husustur. Ayrıca turizmin devlet tarafından daha fazla desteklenmesi gerektiği ve yine devletin daha fazla yatırım yapması gerektiği belirtilmiştir. Bu sonuçları destekler şekilde turizm endüstrisinin yaşam kalitesini yükselttiği görüşüne düşük bir katılım söz konusudur. Yerli halkın turizme karşı desteğinin sağlanmasında en temel faktör ekonomik fayda elde edilmesidir. Bu bağlamda yatırım, istihdam ve her türlü mal ve hizmet ihtiyacının öncelikle bölgeden sağlanmasına özen gösterilmeli ve başta devlet olmak üzere tüm paydaşların endüstrinin gelişmesi için yeterli desteği sağlaması gerekmektedir. Çalışma sonuçları katılımcıların mevcut turizm faaliyetlerinin doğal kaynaklara zarar vermediğini düşündüklerini ancak turizm faaliyetlerinin görüntü ve gürültü kirliliğine neden olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Çamlıhemşin'de ağırlıklı olarak doğa temelli turizm çeşitleri gerçekleştirilmektedir. Bu hassas alanları sermaye olarak kullanan turizm işletmeleri koruma kullanma dengesini sağlamalı ve bu konuda yerli halka bilgilendirme yaparak halkın desteğini almalıdırlar. Özellikle doğa temelli turizm çeşitlerinde paydaşların tamamının yerine getirmesi gereken sorumluluklar mevcuttur. Yerli halkın desteğinin sağlanması için başta turistler olmak üzere diğer paydaşların da sorumluluklarını yerine getirmesi gerekmektedir. Çamlıhemşin'de bir diğer önemli turizm potansiyeli yöre kültürüdür (mutfak, müzik, kıyafet, halk oyunları...vs). Yerli halkın uzun dönemde fayda sağlamsı tüm kültür öğelerinin korunması hatta geliştirilmesine bağlıdır. Çamlıhemşin ile ilgili yapılan tanıtımlar faydalı bulunmuş ve mevcut imaj olumlu değerlendirilmektedir. Çalışma sonuçları yerli halkın bölgeleri ile iftihar ettiklerini göstermektedir. Katılımcılar bölgelerinde turizmin sosyo-kültürel açıdan faydalar sağladığını ve turizmin genel olarak farklı kültürlerle karşı hoşgörü düzeyini arttırdığını belirtmişlerdir. Turistlerle mümkün olduğunca az iletişime geçmek istiyorum ve turistler sebebiyle bölgede kendimi yabancı hissediyorum yargılarına katılımın düşük olması, bölge halkının turizm endüstrisinden memnuniyet durumunu desteklemektedir.

KAYNAKÇA

- Akis, S., Peristianis, N., & Warner, J. (1996). Residents' attitudes to tourism development: The case of Cyprus. *Tourism Management*, 17(7), 481-494.
- Allen, L.R., Long, P.T., Perdue, R.R. & Kieselbach, S. (1988). The impact of tourism development on residents' perceptions of community life. *Journal of Travel Research*, 27(1), 16-21.
- Andereck, K. L., Valentine, K. M., Knopf, R. C. , & Vogt, C. A. (2005). Residents' perceptions of community tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 32(4), 1056-1076.

- Andriotis, K. (2005). Community groups' perceptions of and preferences for tourism development: evidence from Crete. *Journal of Hospitality and Tourism Research*, 29(1), 67-90.
- Andriotis, K. & Vaughan, R.D. (2003). Urban residents' attitudes toward tourism development: The case of Crete. *Journal of Travel Research*, 42, 172-185.
- Ap, J. (1992). Residents' perceptions of tourism impacts. *Annals of Tourism Research*, 19(4), 665-690.
- Belisle, F. J., & Hoy, D. R. (1980). The perceived impact of tourism on residents. A case study in Santa Marta, Columbia. *Annals of Tourism Research*, 7(1), 83-101.
- Beeton, S. (2006). *Community development through tourism*. Collingwood, Australia: Landlinks.
- Besculides, A., Lee, M. E., & McCormick, P. J. (2002). *Resident's perceptions of the cultural benefits of tourism*. *Annals of Tourism Research*, 92(2), 303-319.
- Brida, J.G., Disegna, M. & Osti, L. (2011). Residents' perceptions of tourism impacts and attitudes towards tourism policies in a small mountain community. *Benchmarking: An International Journal*, 18(3), 359-385.
- Butler, R.W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *The Canadian Geographer*, 24(1), 5-12.
- Cantalops, A. S., Cardona, J. R., Muntaner, R. E. & Amengual, R. P. (2012). Segmenting residents' attitudes towards tourism: The case of Ibiza. 2. *Advances in Hospitality and Tourism Marketing & Management Conference (AHTMMC)*, Corfu, Greece, 1-7.
- Castillo Canalejo, A. M., Núñez Tabales, J. M. & Sánchez Cañizares, S. M. (2016). Local community' perceptions on tourist impacts and associated development: A case study on Sal and Boa Vista Islands. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 7(1), 383-394.
- Chazapi, K. & Sdrali, D. (2006). Residents' perceptions of tourism impacts on Andros Island, Greece. *Transactions on Ecology and the Environment*, 97, 127-136.
- Chili, N.S. (2015). Perceptions and attitudes of the community towards tourism impacts and sustainable development. The case study of eMpophomeni in Pietermaritzburg (South Africa). *Problems and Perspectives in Management*, 13(3), 151-159.
- Diedrich, A. & García-Buades, E. (2009). Local perceptions of tourism as indicators of destination decline. *Tourism Management*, 30, 512-521.
- Doxey, G.V. (1975). A causation theory of visitor-resident irritants, methodology, and research inferences. *Sixth Annual Conference Proceedings of the Travel Research Association*. San Diego, CA: Travel and Tourism Research Association, 195-198.
- Eratokritakis, K. & Andriotis, K. (2006). Residents' perceptions towards tourism in a rural Cretan community. *International Conference of Trends, Impacts and Policies on Tourism Development*, Crete, Greece.

- Frauman, E. & Banks, S. (2011). Gateway community resident perceptions of tourism development: In corporating importance-performance analysis into a limits of acceptable change framework. *Tourism Management*, 32, 128-140.
- Getz, D. (1994). Residents' attitudes towards tourism: A longitudinal study in SpeyValley, Scotland. *Tourism Management*, 15(4), 247-258.
- Gnanapala, A. C. & Karunathilaka, T. P. (2016). Community perception on tourism development and its impacts: A study on Passikudha, Sri Lanka, *Tourism, Leisureand Global Change*, 3, 164-178.
- Gürsoy, D., Chi, C.G. & Dyer, P. (2010). Locals' attitudes toward mass and alternative tourism: The case of Sunshine Coast, Australia, *Journal of Travel Research*, 49(3), 381-394.
- Harrill, R. (2004). Residents' attitudes toward tourism development: A literature review with implications for tourism planning. *Journal of Planning Literature*, 18(3), 251-266.
- Horn, C., & Simmons, D. (2002). Community adaptation to tourism: Comparisons between Rotoruaand Kaikoura, New Zealand. *Tourism Management*, 23, 133-143.
- Liu, J.C., & Var, T. (1986). Resident attitudes toward tourism impacts in Hawaii. *Annals of Tourism Research*, 13(2), 193-214.
- Long, P.T., Perdue, R.R. & Allen, L. (1990). Rural resident tourism perceptions and attitudes by community level of tourism. *Journal of Travel Research*. 28(3), 3-9.
- Mason, P. & Cheyne, J. (2000). Residents' attitudes to proposed tourism development. *Annals of Tourism Research*, 27(2), 391-411.
- Moyle, B.D., Croy, W.G. & Weiler, B. (2010). Community perceptions of tourism: Brunyand Magnetic Islands, Australia. *Journal of Tourism Research*, 15(3), 353-366.
- Perdue, R.R., Long, P.T., & Allen, L. (1987). Rural resident tourism perceptions and attitudes. *Annals of Tourism Research*, 14(3), 420-429.
- Tatpğlu, E., Erdal, F., Özgür, H. & Azaklı, S. (2000). Resident perceptions of the impacts of tourism on a Turkish resort town. *First International Joint Symposium on Business Administration in the New Millennium, Gökçeada-Çanakkale, Turkey*, 745-755
- Tayfun, A. (2002). Turist yerli halk etkileşimi üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Tayfun, A. & Kılıçlar, A. (2004). Turizmin sosyal etkileri ve yerli halkın turiste bakışı. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 1-17.
- Tosun, C. (2006). Expected nature of community participation in tourism development. *Tourism Management*, 27, 493-504.

- Tosun, C. & Timothy, D. J. (2003). Arguments for community participation in the tourism development process. *The Journal Of Tourism Studies*, 14(2), 2-15.
- Sharma, B. & Dyer, P. (2012). A long itudinal study of the residents' perception of tourism impacts using data from the sunshine coast Australia. *PASOS. Revista de Turismoy Patrimonia Culturel*, 10(2), 37-46.
- Sırakaya, E.,Teye, V., & Sönmez, S. (2002). Understanding resident'ssupport for tourism development in the central region of Ghana. *Journal of Travel Research*, 41, 57-67.
- UNEP (United Nations Environment Programme) & WTO (World Tourism Organization). (2005). Making tourism more sustainable: A Guide for Policy Makers. <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/DTIx0592xPA-TourismPolicyEN.pdf>, Erişim Tarihi: 14.06.2016
- Ünlüönen, K. & Tayfun, A. (2003). Turistlerin yerli halkın tüketim davranışlarına etkileri üzerine ampirik bir araştırma. *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 133-150.
- Wall, G. (1996). Perspectives on tourism in selected Balinese villages. *Annals of Tourism Research*, 23(1), 123-137.
- Weaver, D.B., Lawton, L.J. (2001). Resident perceptions in the urban - ruralfringe. *Annals of Tourism Research*, 28(2), 439-458.
- Weaver, D.B., Lawton, L.J. (2013). Resident perceptions of a contentious tourism event. *Tourism Management*, 37, 165-175.
- Williams, J. & Lawson, R. (2001). Community issues and resident opinions of tourism. *Annals of Tourism Research*, 28(2), 269-290.
- Var, T., Beck, R.A.D., & Loftus, P. (1977). Determination of touristic attractiveness of the touristic areas in British Columbia. *Journal of Travel Research*, 15(3), 23-29.

Opinions of Indigenous People Living in Çamlıhemşin on Tourism

Elif ÇOLAK

Recep Tayyip Erdoğan University, Ardeşen Tourism Faculty, Department of Tourism Management

Ahmet TAYFUN

Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management

Extensive Summary

Today, tourism plays an important role in many countries' economies. It has an important role as a social development tool besides being an economic tool. In other words, tourism can both improve and reduce the indigenous people's quality of life. (Anderecket. al. 2005:1056-157). On the other hand, local people's communication and interaction with the visitors to the region can influence local people's cultures, dressing styles, modes of living and habits, thoughts and behaviors, consumption habits and relationships (Tayfun, 2002:2), because the visitors are regarded as foreigners who have different beliefs, cultures, attitudes, and habits by the indigenous people. Sustainable tourism development in a destination is almost impossible without the understanding and support of stakeholders (Frauman ve Banks, 2011:129). As one of the key stakeholders of a destination, indigenous people's viewpoint on tourism is becoming more significant in this context. The main reason is that negative attitudes and behaviors of the indigenous people related to tourism cause the success of destination tourism and its sustainability to be adversely affected (Var vd., 1977; Belise ve Hoy, 1980; Ap, 1992; Patula, 1996; Sırakaya vd., 2002; Harrill, 2004; Sharma ve Dyer, 2012). There are also some studies in literature asserting that indigenous people's opinions about tourism can vary according to the life cycle of the destination and claiming that indigenous people's attitudes and perceptions related to different types of tourism in a destination can change. However, in the present study, it is aimed to identify the opinions of the indigenous people living in the study area about tourism.

The tourism development plans for a destination should be able to meet the needs and expectations of all stakeholders. Indigenous people are regarded as one of the most important stakeholders of a destination and their opinions on tourism activities in the region are among the most important data for the tourism planning. The aim of this study is to determine the indigenous people's opinions about tourism in Çamlıhemşin. Chosen as the study area, Çamlıhemşin has the most characteristic features of the Black Sea region with its natural, cultural and historical values and is one of the districts of Rize having the highest tourism potential.

In the study, cross-sectional study design was used. It is a type of survey research which is one of descriptive research techniques allowing to determine participant opinions on a topic. The study aims to determine the indigenous people's opinions about tourism in Çamlıhemşin.

Research Problem: What are the opinions of the indigenous people living in Çamlıhemşin about tourism?

A questionnaire was used as the data collection tool in the study. The questionnaire developed by Williams and Lawson (2001) to determine the opinions of indigenous people on tourism was used to obtain data. In the study,

demographic characteristics of the participants and periods of their residence in the region were given by taking percentages and frequency distributions. Then, percentage and frequency distributions and mean and standard deviations of the opinions of the local people on the tourism activities carried out in Çamlıhemşin were presented. Finally, whether the local people's opinions on tourism in Çamlıhemşin show a significant difference according to their demographic characteristics was tested by using T-Test for Independent Sampling and one-way analysis of variance.

The results obtained from the study indicate that the indigenous people are generally satisfied with the tourism industry in Çamlıhemşin and they find the increasing number of tourists favorable. According to the study results, the indigenous people want to work in the tourism industry and think that the industry supports the infrastructure but does not provide enough economic benefits. They also stated that the existing tourism activities increase the living costs in the region. In addition, it was stated that tourism should be further supported by the government and that the government should undertake more investments in tourism. There is little agreement on the opinion that tourism industry improves the quality of life, which supports the results given above. The study results show that the participants think that existing tourism activities do not harm natural resources, but they think that tourism activities cause visual and noise pollution. The promotion of Çamlıhemşin has been found useful and the present image of the district is evaluated positively by the indigenous people. The results of the study show that the indigenous people are proud of their region.